

STUPAVAN

Ročník III

Číslo 5

INFORMAČNÝ SPRAVODAJ OBCE STUPAVA

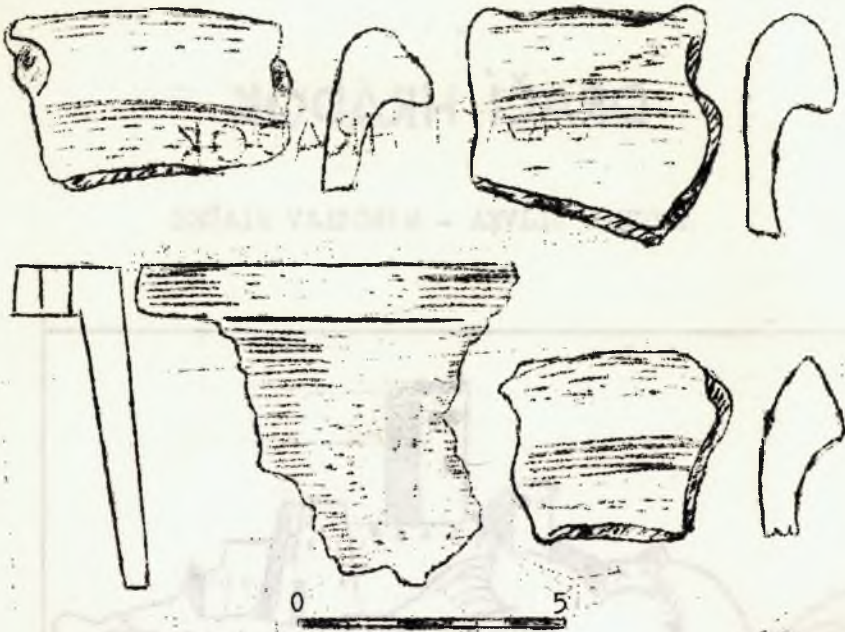
DRAČÍ HRÁDOK

MICHAL SLIVKA - MIROSLAV PLÁČEK

Dračí hrádek, výsek z Meyerovej rytiny z r. 1563
(pohľad od juhozápadu)

Na juhozápadnom okraji Malých Karpát, v údolí Stupavského potoka, 4 km na východ od Stupavy sa rozprestiera Borinka. Širokej turistickej verejnosti jej okolie s krasovými útvarmi vari netreba zvlášť predstavovať. Jedným z najviac navštevovaných hradov, a to aj horolezcami, je Pajštún, asi 1 km na sever od obce, druhý - ktorý v pamäti ľudu zostal ako Dračí hrádek - sa nachádza asi 2 km východojuhovýchodne od stredu obce, nad chy-

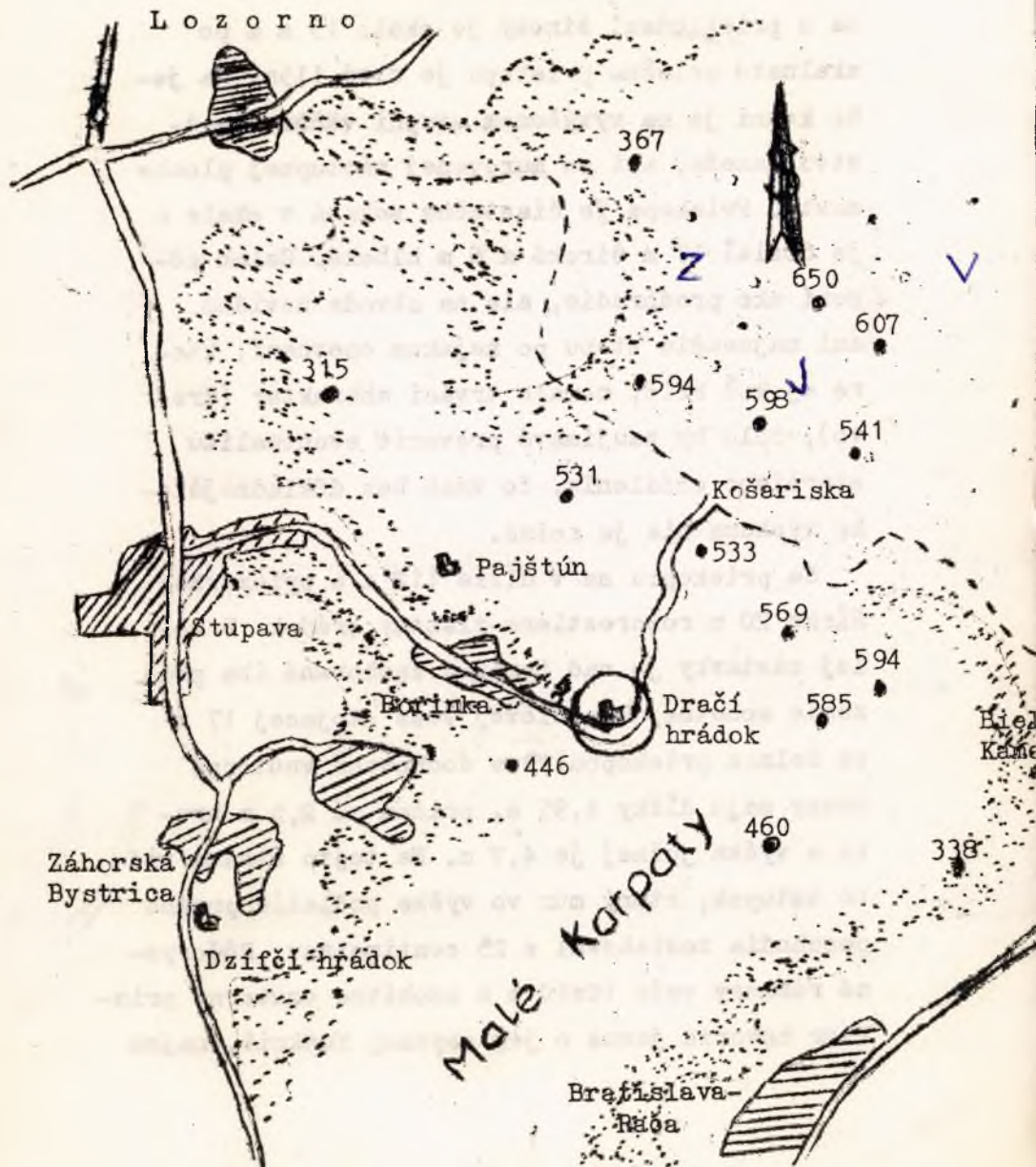

Dračí hrádek, zlomky keramiky z 13. až 15. storočia

bom cesty vedúcej do rekreačného strediska Košaris-
ká. Obidva objekty vo svojich počiatkoch funkčne
súvisia a keďže v prameňoch vystupujú pod rôznymi
názvami, doterajšia literatúra ich aj rôzne inter-
pretuje. Išla dokonca tak ďaleko, že umiestnila rov-
nako starý hrad na miesto renesančného kaštieľa v
Stupave. Predovšetkým sa chceme dotknúť problemati-
ky vzniku a funkcie menej známeho Dračieho hrádku.

Plytké sedlo oddeľuje hrebeň Dračieho hrádku
(370 m n. m.) od masívu Kozliska, na druhom konci

0 3 km

ktorého stojí hrad Pajštún. Hrebeň ohraničuje nízky val, za ktorým je podlhovastá vyvýšenie s priehlbňou; široký je okolo 15 m a po skalnatú priečnu priekopu je dlhý 115m. Na jeho konci je na vyvýšenom stupni väčšie množstvo kameňa, asi po murcvanej nástupnej ploche mosta. Priekopa je čiastočne sekaná v skale a je dosiaľ 17 m široká a 6 m hlboká. Celok pôsobí ako predhradie, ale na obvode nevidno žiadny najmenší stupeň po nejakom opevnení, ktoré aj keď bolo, nemalo trváci charakter (drevo). Bolo by zaujímavé preveriť eventualitu staršieho osídlenia, čo však bez dôkladnejšieho výskumu nie je možné.

Za priekopou sa v dĺžke 112 m a priemernej šírke 20 m rozprestiera vlastný hrádok. Z celej zástavby je nad terénom zachované iba prízemie mohutnej hranolovej veže stojacej 17 m za čelnou priekopou. Dve dochované vnútorné steny majú dĺžky 4,95 m, pričom sú 2,5 m hrubé a výška južnej je 4,7 m. Na tejto strane vidno ústupok, ktorý múr vo výške podlažia prvého poschodia zoslaboval o 25 centimetrov. Pôdorysné rozmery veže 10x10 m a osobitne vnútorný priestor hovoria jasne o jej obytnej funkcii, najmä

s absenciou akéhokoľvek náznaku existencie paláca. Za vežou na južnej strane je niekoľko depresí so zvýšenou frekvenciou kameňov a úlomkov malty medzi nimi, pravdepodobne zvyšky bližšie nespoznateľnej zástavby. Ďalšie stopy po stavbách a opevnení na plošine hradu chýbajú, aj keď keramický materiál sa vyskytuje v jej strednej časti, čo nepriamo svedčí o jej využití na prevádzku hradu. Bez stôp je aj pretiahly jazykovitý výbežok (115 metrov), zbiehajúci juhovýchdným smerom k ohybu cesty pod hradom a ukončený 5 m vysokým bralom.

Podľa stavebnej podoby sa lokalita javí ako menej významný strážny hrádok bez sídelnej alebo správnej funkcie. Chýbali mu totiž väčšie prevádzkové a obytné priestory, i hospodárske zázemie, nehovoriac o spravovanom domíniu. Pre nevelkú hliadku postačoval donjon a zástavba v jeho bezprostrednej blízkosti, väčší oddiel mohol byť v prípade potreby utáborený na ľahko opevnenej ploche južne od neho. Myšlienka o opustení nedokončenej rozsiahlej hradnej stavby je vzhľadom na dlhotrvajúce osídlenie miesta nereálna.

I keď teraz poznáme približný rozsah murovanej zástavby Dračieho hrádka, ostáva naďalej nevelkým hradom s centrálnou obytnou vežou a so zreteľne strážnou funkciou. Týmto predstavám nasvedčuje aj sídelno-

topografická situácia. Správnu funkciu pre okolie vykonával neďaleký hrad Pajštún, ktorý súčasne strážil cestu vedúcu pozdĺž Karpát, severovýchodným smerom. Naprieč cez pohorie viedli dve hlavné komunikácie: tzv. česká cesta, ktorá ho prekonávala Biksárdskym-Bukovským priesmykom a viedla do Trnavy a hradská, prechádzajúca lamačským sedlom do priestoru Bratislavy.

(pokračovanie v budúcom čísle)

Z D R A V O T N É O K I E N K O

T E T A N

C H R Á Ň M E S A P R E D T E T A N O M

Naše socialistické zdravotníctvo využívajúc výtobytky vedy zlikvidovalo rad chorôb: záškrt, detskú obrnu, osýpky, tetan, čierny kašiel. Umožnilo sa to očakovaním, lekárskeho zákrokom, ktorým sa vytvoria v organizme človeka protilátky, ktoré zničia vniknuté choroboplodné zárodky. Ochorenia vymizli, ale žiaľ ich pôvodcovia, mikróby a vírusy nevymizli, stále kolujú v prírode, populácii a číhajú len, aby sa

dostali do neodolného, nechráneného organizmu.

Tak je to aj pri tetane, nákazlivom strnutí šíje, ochorení, nebezpečné pre jeho ťažký priebeh, následkom ktorého asi polovina chorých si napriek správnej liečbe zomiera. Chorboplodný zárodok je mimoriadne odolný, nachádza sa v pôde a prachu, prakticky všade. Ak sa dostane do rany, nezriedka aj do takej, ktorej neprikladáme zvláštnu pozornosť, a s ktorou nejdeme lekárovi, začne vytvárať nervový jed, ktorý po skončení inkubačnej doby sa prejaví v krčoch, najprv žuvacieho svalstva, neskôr iných svalcových skupín a nakoniec aj dýchacieho svalstva. Liečba tetanu je možná len podávaním séra, postupom nie celkom bez nebezpečia, lebo často zapríčiniť je tzv. sérovú chorobu, ktorá tiež môže viesť až k smrti. Pri poranení s podozrením na infekciu tetanom sa neočkovaným jedincom musí podať sérum, aj s rizikom vzniku sérovej choroby.

Tetanu sa v plnej miere dá predísť očkovaním. Základné očkovanie pozostáva z troch injekcií očkovacej látky - druhá injekcia sa podáva 4-6 týždňov po prvej a tretia 5-6 mesiacov po druhej. Takto zaočkovaný človek je odolný proti tetanu 10 rokov. Pri poranení dostane iba jednu povzbudzujúcu injekciu očkovacej látky, ohrozujúce podanie séra sa stalo zbytočným. Po desiatich rokoch hladina protilátok poklesne, no stačí podať jed-

nu injekciu očkovacej látky, aby sa poklesnutá hladina protilátok zvýšila natolko, že dá imunitu na ďalších 10 rokov. Okrem toho, že očkovanie chráni pred tetanom, je aj prevenciou sérovej choroby. Očkovanie je prakticky bezbolestné, iba zriedkakedý je nasledované opuchom miesta vpichu, prípadne miernou zvýšenou teplotou.

Deti sú dokonale zaočkované proti tetanu. V roku 1973 prebehlo celonárodné očkovanie, kedy bola dosiahnutá vysoká preočkovanosť celého obyvateľstva. Nadišiel čas pre preočkovanie, ktoré v našom okrese neprebehlo na želateľnej úrovni. Je len na Vás, občania, aby ste sa hlásili u Vášho lekára a žiadali ho o zaočkovanie (preočkovanie) proti tetanu.

MUDr. Zuzana Hanáková

okresný epidemiológ

OÚNZ Bratislava-vidiek

Odd. Zdravotnej výchovy

Pre školopovinné deti znamenal prvý septembrový deň otvorenie nového školského roku. Na slávnostnom zhromaždení sa zišlo 1 217 žiakov; 614 chlapcov a 603 dievčat, ktorí sú rozdelení do 38 tried. V školskej družine je 7 oddelení. Zapísalo sa do nich 202 žiakov.

O výchovu novej generácie sa v škole stará 51 pedagogických pracovníkov, ktorí pracujú pod trojčlenným vedením na čele s riaditeľkou ZŠ... Júlicou Koželovou.

Pri príležitosti Medzinárodného roka mieru a Svetového dňa mieru absolvovali všetci žiaci "Hodinu mieru". Vyučujúci použili pri realizácii týchto hodín najmodernejšie vyučovacie metódy. Zaujímavou formou priblížili aj najmladším prváčikom čo znamená mier, jeho význam pre pokojný a radostný život.

Na škole je vybudovaný systém starostlivosti o nadaných a talentovaných žiakov. Majú možnosť rozvíjať svoje schopnosti v triedach s rozšíreným vyučova-

ním matematiky a prírodovedných predmetov a tiež v povinne voliteľných a nepovinných predmetoch. Z oblasti jazykového vyučovania si môžu zvoliť angličtinu či konverzáciu ruského jazyka. Technické typy si môžu vybrať medzi matematicko-fyzikálnymi praktikami, chemicko-biologickými a fyzikálno-chemickými praktikami. Oblasť telovýchovnú tvoria pohybové hry, špecializované pohybové hry a športové hry. Školské športové stredisko umožňuje vychovávať nové talenty orientované na hádzanú.

Pedagogický kolektív školy je pripravený plniť základné úlohy stanovené učebnými osnovami. Vo svojej práci bude vychádzať z "Rozpracovania hlavných úloh v oblasti základného a stredného školstva po XVII. zjazde KSČ a zjazde KSS", z "Realizačného programu základných a stredných škôl na roky 1986-1990" a cieľavedome využívať volebný program Národného frontu. Škola očakáva pomoc a spoluprácu od patronátnych podnikov ŠM a Cevaservisu, rovnako i od ostatných činiteľov podieľajúcich sa na výchove mladej generácie. Opierať sa bude aj o spoluprácu s výborom ZRPŠ.

(md)

ŽATVA 1986

pod týmto názvom vychádzal počas žatevných prác v Stupave informačný spravodaj, ktorý pripravoval a vydával tunajší Štátny majetok n. p.

NA ÚVOD Z NEHO VYBERÁME FAKTY :

- v našej obci trvala žatva zhruba 14 dní, zo začiatkom 10. júla
- poľnohospodári zbierali úrodu celkom z 1255 ha, z toho 614 ha pšenice, 420 ha raži, 221 ha jačmeňa
- plán stanovil vymlátiť celkom 5 131 ton obilia
- stupavský Št. majetok vymlátil 4 334 ton obilia, s celkovým hektárovým výnosom 33,3 g/ha
- zozbieraná úroda predstavuje o 90 vagónov obilia menej, ako ukladal plán

VPLYV PRÍRODNÝCH PODMIENOK

Zber obilia bol v celej našej vlasti poznačený dlhotrvajúcim suchom, ktoré ovplyvnilo tchoročnú úrodu. Najviac bol postihnutý Západoslovenský kraj. Od apríla až do konca žatvy spadlo na tomto území iba minimálne množstvo zrážok. Významným faktorom, ktorý ovplyvnil výsledok žatvy, bol aj charakter minuloročnej jesene. Tá bola taktiež suchá, takže obilniny prichádzali do zimného obdobia nedostatočne zakorene-

né a odncžené, neboli ani rovnomerne poschádzané. Aj preto sa prvá inventarizácia obilovín nedala urobiť na každej ploche. Zle poschádzané porasty to neumožnivali.

POĽNOHOSPODÁRI ŠT. MAJETKU KONTRA NEPRIPRAVENÉ
PODMIENKY.

Tohoročné dlhotrvajúce sucho preverilo ich schopnosti, možnosti a pripravenosť oddolávať zlým vplyvom počasia, ktoré znížilo hektárovú i celkovú úrodu obilia. Podnik mal slabšie vybavenie závlahovým zariadením, ktoré neumožňovalo v jarných a letných mesiacoch využiť existujúcu plošnú závlahu v našom choťári tak intenzívne, aby dali porastom obilovín a krmovín v kritických dňoch, týždňoch, mesiacoch dostatok vody.

Tvrdá príručka, ktorú udelilo sucho našim poľnohospodárom, bola ponaučením do ďalších rokov. Št. majetok objednal pre budúci rok závlahové zariadenie v hodnote viac ako 1 milión korún. Cieľom tohto opatrenia je eliminovať dopad sucha na naše porasty na minimum. Ako sami priznávajú: "Ak budeme chcieť zvyšovať v budúcnosti úrody obilovín a krmovín, musíme rozhodne vylepšiť agrotechniku u pestovaných plodín najmä po kvalitatívnej stránke, ale i po stránke časového plnenia jednotlivých operácií. S oveľa väčšou od-

bornosťou musíme pristupovať najmä k ochrane a výžive rastlín, pretože i ona je jedným z dôležitých faktorov, ovplyvňujúcich úrodu!"

ZATEVNÉ PRÁCE

Zber úrody a všetkej slamy skončili za dva týždne. Zberové a ostatné mechanizmy mali na št. majetku pripravené v dostatočnom množstve. Kvalita i obsadenie strojov malo dobrú úroveň.

Plánované dodávky štátu splnili včas a obilie dodali v dobrej kvalite. Napríklad pšenica bola takmer všetka označená ako petravínarska.

Stratovosť obilia znížili na minimum. Umožnilo to i využívanie indikátorov strát na zberných strojoch. Svoj vklad priniesli aj opatrenia, týkajúce sa zaplachtenia prepravných prostriedkov.

Okrem zberu obilia robili aj orbu, sejbu strniskových miešaniiek, čistý výsev lucerny a hnojenie organickými i priemyselnými hnojivami pod budúcu úrodu. Dostatočnú pozornosť venovali zastohovaniu slamy, ktorej sa urodilo menej ako po iné roky. Budú s ňou musieť veľmi úsporne hospodáriť.

Sucho sa negatívne odzrkadlilo aj na úrode kukurice (na zrno i na siláž), ale i na jednoročných a viac-

ročných krmovínách.

Ako povedal riaditeľ Št. majetku n.p. Stupava Ing. Ján Lauko: "V rámci aktívnych opatrení sme si vypracovali určité zásady ako postupovať v ďalšom období roka, aby sme zmiernili dopad sucha. Týmito opatreniami sa staráme i o to, aby sme pri dobrej krmovinovej základni prezimovali s dobytkom, ale tiež plnili úlohy vo výrobe, ekonomike i akosti našich výrobkov."

(md)

NA NÁVŠTEVE V SLOVLIKU

Mesiace páľav sú za nami. Pre tohtoročné leto bolo okrem vysokých teplôt typické aj sucho. Nie všade poľnohospodári v dostatočnej miere využívali závlahové systémy. V rôznych klimatických oblastiach na Slovensku sa urodilo odlišné množstvo ovocia a zeleniny.

Potravinársky priemysel, konkrétnejšie konzervárne, sú priamo závislé na dodávkach poľnohospodárskych surovín. Kolko sa urodí, tolko môžu spracovať.

My sme s poznámkovým blokom zavítali do stupavskej konzervárne, aby sme sa informovali, do akej miery sa im darí preklenúť problémy vyplývajúce zo zvláštností tohto vegetačného obdobia a akým spôso-

bom prekcnávajú prípadné ťažkosti.

Slovlik n.p. závod Stupava patrí už tradične medzi podniky, ktorým v rámci letnej aktivity vypomáhajú cez sezónu študenti stredných škôl. V júli a auguste sa tu vystriedali tri trojtýždňové turnusy z gymnázií v Prešove a Trebišove a z odevnej školy vo Svidníku. Tieto skupiny mladých ľudí si vysúkali rukávy pri kompótovaní jahôd, čerešní, višní a marhúľ. Papriku spracovávali na rezaný zeleninový výrobok.

Hoci úroda uhoriek bola kchatšia ako v minulom roku, rozhodne sa ich neurodilo na poliach toľko, aby ich množstvo postačilo na krytie plánovaného objemu výroby sterilizovaných uhoriek. Podľa slov riaditeľa závodu J.Kereňa ich vyrobili iba 65%. Nezostali však pri nesplnenom pláne, ale celú situáciu sa snažili vyriešiť iniciatívne. Rozhodli sa pre náhradný program, čo znamená asi toľko, že straty na tomto druhu zeleniny sa usilovali vyrovnať vyrobením väčšieho množstva kompótov (o 150 ton viac ako ukladal plán), leča (viac o 100 ton) a rezanej papriky (o 30 ton).

V Slovliku boli s prácou študentov letnej aktivity veľmi spekejní. Mládež pochla závedu v najnáročnejšom období a ten im za dobre vykonanú prácu poskytol primeranú finančnú odmenu a dal k dispozícii autobus na zájazd do Piešťan. Pretože účastníci LA bý-

vali v Bratislave, zabezpečili aj ich dopravu do konzervárne. Spokojnosť bola teda na obidvoch stranách.

Prichádzajúca jeseň nesie so sebou aj nový druh práce v Slovniku. Pre stupavský predstavuje náplň práce spracovávanie kapusty, ktoré by sa malo ukončiť zhruba do konca októbra. Od 1. septembra sú dodávateľmi kapusty miestny Št. majetok a JRD Vysoká pri Morave. V rámci jesenných brigád prišlo do Stupavy pomáhať 60 študentov z Elektrotechnickej fakulty v Bratislave. Režú kapustu určenú na kvasenie a podieľajú sa na výrobe sterilizovanej bielej kapusty a leča. Kooperačnou dohodou zabezpečuje Slovlik n.p. závod Stupava expedovanie hotovej kapusty od jednotlivých partnerov do veľkoskladov Zdravja, Jednoty a do jedální verejného stravovania.

Riaditeľ závodu J. Koreň nám na záver návštevy povedal: "V našom závode sme dôsledne rozpracovali úlohy, ktoré pred nás postavil XVII. zjazd KSČ. Samozrejme, s prihliadnutím na naše podmienky a špecifiká. Plánované úlohy sa snažíme plniť. Darí sa nám to v krytí plánu v objeme výroby a vo financiách, zostávame v sortimente. Čo sa týka úspory surovín a materiálov, na každý výrobok je stanovená ČSN povolených strát. Robíme všetky opatrenia, aby sme pove-

lený limit v žiadnom prípade neprekročili. S tým sa usilujeme prispieť k úspešnému plneniu zjazdom stanoveného plánu na túto päťročnicu."

(MD)

VOĽBY OBČIANSKÝCH VÝBOROV

Mestské národné výbory a miestne národné výbory v strediskových obciach zriaďujú v zmysle § 64 Zákona o národných výboroch občianske výbory. Ich poslaním je udržiavať neustály styk s občanmi a umožňovať občanom uplatnenie ich záujmov v činnosti národných výborov.

Rada Miestneho národného výboru v Stupave v dňoch 16.a17.9.1986 zabezpečila verejné zhromaždenia, na ktorých bol vykonaný akt volieb členov občianskych výborov. Naša obec je rozdelená územne do 7 obvodov občianskych výborov, v ktorých jednotlivé občianske výbory, pôsobia.

V týchto dňoch boli do občianskeho výboru č.1 zvolení: Ing. Jaroslav Majtan - predseda OV

Dr. Milan Gremblička - podpredseda

Darina Jarošová - tajomníčka

Milan Horecký, Dr. Milan Balog, Jozef Sábela,

Anton Hanúsek - členovia OV

Do občianskeho výboru č. 2 boli zvolení:

František Obadal - predseda
Ing. Erich Geisse CSc. - podpredseda
Jolana Petreová - tajomníčka
Peter Orvan, Štefan Herecký, Ing. Albert Škrovan,
Karol Sedlák - členovia OV

Do občianskeho výboru č. 3 boli zvolení:

Alfréd Fírgánek - predseda
Metod Kollárik - podpredseda
Ing. Anna Kvaková - tajomníčka
Vladimír Lachkovič, Štefan Polák, Peter Markovič,
Ing. Bernard Mračko - členovia OV

Do občianskeho výboru č. 4 boli zvolení:

Gustáv Beleš - predseda
Ing. Arpád Osvald - podpredseda
Ing. Vladimír Meško - tajomník
Vojtech Hakoš, Anna Jurčová, Darina Osvaldová,
Jozef Škrovan, Peter Beniák, Ing. Jozef Ukropec
Michal Hason, Anton Besedič - členovia OV

Do občianskeho výboru č. 5 boli zvolení:

Anton Šeliga - predseda
Jozef Juria - podpredseda
Mária Háberlová - tajomníčka

Vladimír Sivák, Zdena Konycová, Ján Ondruš,
Ol'ga Darášová - členovia OV

Do občianskeho výboru č. 6 boli zvolení:

Jozef Merc. - predseda

Milan Maroš - podpredseda

Marta Slezáková - tajomníčka

Štefa Sajan, Jozef Dvoran, Rudolf Cintula,

Milan Jagelka - členovia OV

Do občianskeho výboru č. 7 boli zvolení:

Ján Tejedy - predseda

Alexius Podolský - podpredseda

Ol'ga Tejedyová - tajomníčka

Ján Radovič, Jozef Chrupka, Viktor Slezák,

Pavol Drbúch - členovia OV

Rada Miestneho národného výboru blahoželá všetkým zvoleným funkcionárom a členom Obč.výborov a je presvedčená, že úlohy kladené MNV, budú realizované k spokojnosti širokej verejnosti a pre blaho našich občanov. Zároveň vyslovuje poďakovanie starým obč.výborom za ich nenahraditeľnú prácu, za plnenie úloh vyplývajúcich z volebného programu i za masovopolitickú prácu, ktorú vykonali v našej obci. Rada MNV si vysoko cení túto prácu a verí, že nové obč. výbory budú pokračovať v tejto práci i naďalej.

Štefan Gróf

tajomník MNV

O B S A H

1. Dračí hrádok.....	str. 1
2. Tetan.....	str. 6
3. Začiatok škelského roka na ZŠ.....	str. 9
4. Žatva 1986.....	str. 11
5. Na návšteve v Slovniku.....	str. 14
6. Volby občianskych výborov.....	str. 17

Vydalo Miestne osvetové stredisko v Stupave.

Povolené ONV Bratislava-vidiek - odb.kult.

pod. čís. Kult. 3-15/III-1984

